

USA

Chicago

Charakteristika české komunity

Podle statistických údajů vycházejících z posledního sčítání lidu (rok 2006) žije v Illinois okolo 130 000 lidí, kteří se hlásí k úplnému nebo částečnému českému původu. Skutečnou velikost české komunity je však velmi těžké odhadnout z důvodu velkého počtu Čechů žijících ve Spojených státech amerických ilegálně. V roce 2006 byl tehdejším ministrem zahraničních věcí Cyrilem Svobodou založen generální konzulát České republiky v Chicagu. Ačkoliv ne v takové míře, jako tomu bývalo před časem, Češi se stále sdružují do krajanských spolků podle různých předmětů zájmu. Mezi nejpočetnější a nejaktivnější skupiny v Chicagu patří: *American Sokol, Bohemian Lawyers Association, Chicagoland Czech American Community Center, CSA Fraternal Life, Czechoslovak American Congress, Czech Catholic Mission Church, Czech & Slovak American Genealogy Society of Illinois, Friends of Bohemian National Cemetery, Prague Committee of Chicago Sister Cities International, United Moravian Societies* a mnohé další. Češi se také sdružují kolem českých restaurací (*Bohemian Crystal, Czech Plaza, Klas*).

Cicero

Středem statisícového města Cicera, které leží na západním předměstí Chicaga, vede *Cermak Road* pojmenovaná podle Antonína Čermáka (1873-1933), rodáka z Kladna, který působil ve funkci chicagského starosty v letech 1931 až 1933. Dnes je Cicero po rezidenční stránce hispánské. Charakter budov však dodnes nezapře českou historii (věž *Western Electric Company*, která ve 30. letech zaměstnávala až 40 000 lidí, většinou Čechoslováků; restaurace *Klas*; *Švec & Sons Funeral Home*; *Cermak Funeral Home*; *Vesecký Bakery*; *Sokol Slávský* a další).

Historie Školy T. G. Masaryka

V roce 1872 založili čeští imigranti spolek nazvaný *The Free Thinkers Bohemian School Association*, který byl pod státem Illinois registrován v roce 1897, a dali vzniknout několika českým školám v Chicagu a jeho předměstích. Spolek také zakoupil půdu pro školu v Morton Parku. Tato oblast se později proměnila v jedno z předměstí Chicaga – město Cicero. V roce 1921 spolek na tomto území postavil budovu české *Školy T. G. Masaryka*. V roce 1937 bylo jméno školy změněno na *T. G. Masaryk Free Thinking School Association*. Již od svých začátků byla *Masarykova škola* velmi aktivní. I na přelomu dvacátých a třicátých let, tedy v době krize, se v české škole učilo každý den a bratrské a kulturní spolky zde pořádaly své schůze. Mezi jedny z nejaktivnějších organizací patřily *Bohemian Lodge 202 IOOF* a *Palacký Lodge 630 IOOF (International Order of Odd Fellows)*. V budově se konaly české bankety a taneční večery. Na začátku čtyřicátých let se aktivita zpomalila kvůli vlivům druhé světové

války, ale v padesátých a šedesátých letech byla činnost znovu obnovena, stejně jako v dalších školách v okolí, kterých nebylo málo: *Škola Besídka*, *Škola Vojta Náprstek*, *Škola Jan Neruda In Chicago*, *Škola Karel Havlíček* a *Škola Alois Jirásek* v Berwynu, *Škola Brookfield*, *Škola Jan Hus* v Lyonsu a *Škola Jaroslav Vrchlický* ve Stickney. Na konci šedesátých let se česká komunita začala rozměňovat i do dalších oblastí Chicaga a etnické složení čtvrti města se začalo měnit a míchat. Některé instituce na předměstí vzaly pod svá křídla městské školy, které by jinak byly zrušeny (například *Škola Jan Neruda* se přemístila do *Školy T. G. Masaryka*). V osmdesátých a devadesátých letech měla škola stále početné třídy češtiny, ale na konci devadesátých let začala aktivita klesat, spolky se z budovy vystěhovaly a ve třídách bylo velmi málo žáků. Nicméně v novém miléniu se výuka znovu zpravidelnila (nejprve paní učitelka Lenka Mezerová, později Irena Čajková vyučovaly češtinu pro děti s občasnou pomocí různých asistentů a Robert Baumruk vedl hodiny češtiny pro dospělé). V prosinci 2012 Dům zahraniční spolupráce ve spolupráci s MZV a MŠMT vyslal do *Školy T. G. Masaryka* první učitelku v rámci programu podpory českého kulturního dědictví z České republiky. Díky této pomoci se třídy mohly rozdělit podle věku a úrovně českého jazyka. Budova školy je plně využita i díky pronájmům různých spolků – například v původním sále Odd Fellows teď sídlí knihovna *The Czech and Slovak American Genealogy Society*.

Škola T. G. Masaryka dnes

Velikou výhodou školy je její vlastní budova se zahradou, kde lze pořádát rozličné akce bez obav o výši pronájmu. O zahradu se každé úterý stará *Second Czechoslovak Garden Club*. Školní budova má 3 patra. Ve sníženém přízemí se nachází veliká kuchyň, kde se pořádají kurzy vaření, a dvě učebny. V prvním patře je byt učitelky a další dvě učebny. V druhém patře probíhá výuka nejmladších dětí a sídlí zde také genealogická knihovna. Na střeše školy jsou postaveny včelí úly pojmenované po českých prezidentech. Škola v rámci získávání prostředků prodává vlastní med. Výuka v *Masarykově škole* je dobrovolná a čistě zájmová pro všechny věkové kategorie. Kurzy pro děti jsou v současné době naplněny na maximální možný počet. Výhodou pro rodiče je jednak cenová dostupnost kurzů (umožněná díky darovaným učebnicím a technickým pomůckám od DZS) a také jejich časová paralelnost. V sobotu dopoledne probíhají dva kurzy pro rodilé mluvčí současně (5 až 8 let, 9 až 13 let). Sobotní odpoledne patří dětem, které používají češtinu jako druhý jazyk (6 až 13 let). V týdnu probíhá večerní výuka dospělých ve dvou kurzech určených pro začátečníky a pokročilé. Dalším z programů jsou již druhým školním rokem probíhající Kulturní čtvrtky (jedná se vždy o druhý čtvrtek v měsíci). Učitelka v rámci večera prezentuje různá historická či kulturní témata týkající se českého kulturního dědictví (*Antonín Dvořák*, *Václav Havel*, *státní svátky v ČR a jejich historie*). Začínají se osvědčovat i prezentace pozvaných hostů (spisovatelé, dramaturgové, přednáška konzulátu pro veřejnost). Tento nový program se těší narůstající oblibě mezi členy české komunity, ale i mezi Američany, kteří se chtějí dozvědět nové informace o celosvětově významných osobnostech naší země. Oblíbené jsou také kurzy vaření a pečení českých pokrmů (*Easter Baking Class*, *Czech Summer Desserts*, *Czech Gravies*). Od letošního

školního roku nově nepokračuje program pro nejmenší (4 měsíce – 5 let), škola se snaží sehnat vhodného učitele do této pozice.

Cílem učitelky je propojit jednotlivé akce českých spolků, které často vystupují separátně. Děti *Masarykovy školy* recitovaly básně u příležitosti uctění památníku Lidic (který se nachází asi 40 mil západně za Chicagem), stánek školy byl nachystán pro pikniky na Českém národním hřbitově i na piknik *Czechoslovak American Congress*. Prodávali jsme české knihy nakladatelství Meander a školní med. Děti také recitovaly v krojích při oslavě Memorial Day a celá škola se zúčastnila podzimního festivalu Houby Day. Plánujeme zachovat účast na těchto akcích i do budoucna.

Učitelka kromě působení v *Masarykově škole* pomáhá v České katolické misii, škola se snaží o spolupráci se zahraničními návštěvami (workshop se spisovatelkou a ilustrátorkou Renátou Fučíkovou, škola rocku s hudební skupinou Please The Trees). V červnu 2013 TGM hostila druhou konferenci Českých škol bez hranic a učitelka vyslaná DZS se bude účastnit dalších ročníků a podílet se na jejich přípravě. Učitelka pomáhá jako sekretářka *Czechoslovak American Congress*, dělá zápisy z jednání a distribuuje je ostatním členům spolku. Stejně tak je učitelka členkou *Pražského výboru Chicago Sister Cities International*, má tak možnost spolupracovat na velkém množství aktivit české komunity, které *Sisters Cities* podporuje. V rámci programu *Sister School* organizovaným Pražským výborem navázala škola spolupráci s *Gymnáziem Nad Alejí* v Praze 6.

Práce s krajany je velmi různorodá a záleží na učiteli, v čem se chce realizovat. Rodiny českých emigrantů se mísí s původním obyvatelstvem, není tak lehké udržet celistvost komunity. Naopak je ale velmi zajímavé pozorovat, jak se soustředěním hispánské, americké a české kultury v jedno utváří zajímavé podněty pro projekty a kolik pozitivního je možné z této rozmanitosti získat.